

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:
Dr. Mehmet Ali UZ
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Hasan YAŞAR
Ahmet ÇELİK
Ali İŞİK
Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 23 • SAYI: 28
20 KASIM 2024 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

f /akademiksayfalar

www.merhabahaber.com

AVUSTRALYA GÜNLÜĞÜ-2

-5-

10 Ocak 2023/Salı

Bugünkü gezimiz Hinze Barajı'na olacakmış. Diğer günlerde olduğu gibi “Kamber” (Seffane)mizi de alıp yola koyuluyoruz. Evimizden çıktuktan birkaç dakika sonra M1 otoyoluna giriyoruz. Otoyolda trafik her zamanki gibi yoğun, ama akıcı. Yolculuğumuzun ilk etabı yaklaşık yarım saat sürüyor. Bu süre zarfında otoyolda tek bir makas atana rastlamadığım gibi tek bir korna sesi de duymuyorum. Yaklaşık yarım saat sonra otoyoldan çıkıp Nerang Murwillumbah Rd.'a geçiyoruz. Tıpkı Sidney'de olduğu gibi Brisbane'de de nereye gitsek göz alabildiğine yeşil renk hâkim. Dolayısıyla bu, seyir zevki yoğun bir yolculuk sunuyor. Dakikalar ilerledikçe

Ali İŞİK

arazinin topografik özellikleri değişiyor. Neticede bu bir baraj yolculuğu. Yükseltinin fazlaştığı alanlarda ağaçlar daha sıklaştığından meskûn alanlar seyrekleşiyor. Nihayet çeyrek saat sonra barajın otoparkındayız. Fazla büyük olmayan otoparkta birkaç araba görülüyor. Demek oluyor ki rahat bir gezi yapabileceğiz.

Baraj girişindeki ziyaretçi merkezinin ön kısmına açıklama panoları konulmuş. Pano-larda barajın tarihçesi, teknik özellikleri, ziyaretçi faaliyet ve davranışlarına dair ayrıntılı bilgiler yer alıyor. Tesise girişin hemen sağ tarafında ziyaretçiler için bir danışma bölümü bulunuyor. Merkezin büyük kısmı ve bahçesi seyir kafesi olarak düzenlenmiş. Kafenin kapalı ve açık kısmında birkaç masa işgal edilmiş. Seyir

parkını geçip baraj savağına doğru ilerliyoruz. Etrafı muhkem korunaklı köprü üzerinde bizden başka ziyaretçi yok.

Hinze Barajı, Queensland/Gold Coast hinterlandındaki Nerang Nehri ve Little Nerang Deresi'nin birleştiği yerin hemen aşağısında kapısız bir dolu savağına sahip bir kaya ve toprak dolgulu set barajı. Barajın temel amacı, Gold Coast bölgesinin içme suyu temini ve taşkınları önlemek içinmiş. Barajın oluşturduğu göl Advancetown adını taşıyor. Hemen her zaman dolu olan baraj kurak mevsimlerde bile kapasitesini koruyor-

muş.

Baraj, 108 metre yüksekliğinde ve 1.850 metre uzunluğundaymış. Numinbah Vadisi ve Springbrook Platosu'nu içeren 207 kilometrekarelik bir havza alanından, çoğu devlet ormanları ve millî parklar içinde yer alan baraj, 1.500 hektarlık (3.700 dönüm) bir yüzey alanına sahip Advancetown Gölü'nü oluşturuyormuş. Deniz seviyesinden 82 metre yükseklikte bulunan kontrolsüz, kapısız dolu savak, saniyede 550 metreküp boşaltma kapasitesine sahipmiş.

Morino, saratoga ve levrek türü balıklarla dolu olan

Hinze Barajı dolu savak kulesi

Hinze Barajı savağı

Hinze Barajı'ndan bir görünüm

Story Köprüsü üzerinde

barajda avlanma belediye meclisinin iznine tabiymiş. Baraja köpek ve at gibi evcil hayvanların girişinin yasak olduğu gibi bu alanda kamp yapmak da yasaklar arasındaymış.

Savağın üzerindeki köprüyü yarılıyoruz. Manzara değişmediğinden dönmeye karar veriyoruz. Vermesine veriyoruz da Seffane'mizi ikna hususunda babası oldukça yoruluyor.

Wikipedia'nın verdiği bilgilere göre barajın üzerinde kurulduğu Nerang Nehri, 62 km uzunluğa sahipmiş. Nehir, Yeni Güney Galler

Brisbane Nehri ve Story Köprüsü

Brisbane şehir merkezinden bir görünüm

ve Queensland sınırındaki Numinbah Vadisi'ndeki McPherson Sıradağlarından doğup Gold Coast şehri sınırları içinde Büyük Okyanus'un bir bölümü olan Mercan Denizi'yle buluşuyormuş.

11 Ocak 2023/Çarşamba

Bugünkü gezi rotamız City imiş. Avustralya'da şehir merkezlerine "city (siti)" deniliyor. Buralar aynı zamanda birer gökdelenler topluluğu. Bu gökdelenler de çoğunlukla ya otel ya da iş merkezi. İkametimizle şehir merkezi arası yaklaşık 25 km. Yolumuzun aşağı yukarı üçte birlik kısmını M1 oto-

yolu üzerinden katettikten sonra kalan kısmına M3 yolundan sürdürüyoruz. Bu, şehir merkezine olan en hızlı rota imiş ve yaklaşık 20 dakika çekiyormuş. Otoyulun bu kesimi genellikle sanayi bölgesi. Yer yer de otogalerileri sıralanıyor.

Rahat bir yolculuktan sonra bizi şehir merkezine ulaştıracak Brisbane Nehri üstündeki Story Bridge [Hikâye Köprüsü]'e ulaşıyoruz. Hikâye Köprüsü, Brisbane kentinin kuzey ve güney banliyöleri arasında araç, bisiklet ve yaya trafiğini taşıyan, Brisbane Nehri üzerinde uzanan ve miras listesinde yer alan çelik konsol bir köprü. Avustralya'nın

da en uzun konsol köprüsüymüş. Toplam uzunluğu 777, genişliği 24, yüksekliği de 74 metreymiş. İnşaatına 1935 yılı Mayıs'ında başlanan köprü 1940 yılı temmuzunda açılmış. Beton ayaklar üzerine inşa edilen köprüde 1,25 milyon perçin (metal pim veya cıvata) kullanılmış. Köprü 1947 yılına kadar ücretliymiş. 2023 yılında köprünün güney tarafında bisikletçilerin, scooterların, koşucu ve yürüyüşçülerin geçişi için yeni bir alt geçit oluşturulmuş. Köprü adını, inşasını güçlü bir şekilde savunan kıdemli ve etkili bir kamu görevlisi olan John Douglas Story'den almış (https://en.wikipedia.org/wiki/Story_Bridge).

Brisbane şehir merkezi, Sidney gibi yoğun değil. Caddede ilerlerken bir toplu ulaşım otobüsüne takılıyoruz. Otobüs bir parkta durduğunda oğlum da duruyor. Sebebini ben sormadan o açıklıyor. Otobüsün arkasındaki yazı ve şekillerde de izah edildiği üzere, duran bir otobüsü sağlamak (bizde sollamak burada sağlamak oluyor) yasakmış. Bizde belediye otobüsleri yolun ortasında yolcu indirme yapmadığı sürece otobüsü, yayayı kimse takmaz. Hatta bir sürücü mecbur kalmadıkça otobüs veya dolmuşun arkasına takılmaz. İlk fırsatta da sollamaya bakar.

Bir otoparkta aracımızı park edip nehir kenarına

doğru ilerlerken bir scooter parkının üstüne geliyoruz. Eflatun renkli scooterlere aynı renkte de birer kask asılmış. Avustralya'da her bisiklet sürücüsü, hatta üç tekerlekli bir bisiklete binen bir çocuk dahi kask takmak mecburiyetinde.

Çok fazla yol yürümeden

Brisbane Nehri kıyısında

Brisbane Nehri'ni selamlıyoruz. Nehir boyunca kenarlarına yürüyüş yolları ve yer yer de seyir terasları inşa edilmiş. Etraf o kadar sessiz ki nehrin hışırtı şeklindeki dalga seslerini işitebiliyorsunuz.

Brisbane Nehri, Güney Doğu Queensland bölgesindeki en uzun nehirdir. Brisbane-Cooyar sıradağlarından doğup Mercan Denizi'ndeki Moreton Körfezi'nde denize dökülen nehrin uzunluğu 344 km'dir. Nehre ilk kez 1823 yılında Sidney'den kaçan üç mahkûm ulaşmış. Onları takip edip burada yakalayan John Oxley, ilk kez gördüğü nehrin Yeni Güney Galler Valisi Sir Thomas Brisbane'in adını vermiş.

Nehir, 1875 yılında kasabaları birbirine bağlayan bir demiryolu inşa edilmeden önce Brisbane ile Ipswich arasında önemli bir taşıt yolu olarak hizmet ediyordu.

muş. Tabii bu durum sularının kalitesini oldukça olumsuz etkilemiş. Nehir üzerine inşa edilen Wivenhoe Barajı'nın oluşturduğu aynı adlı göl, Brisbane'in ana su kaynaklarındanmış. Bazı balıklarının nesli tükenirse de nehir boğa köpek balıklarının hayat alanlarındanmış.

Üzerinde on altı köprü bulunan nehrin altından da trafiği rahatlatmak için 2010 yılında bir tünel açılmış (Clem Jones Tüneli). Ayrıca nehirde feribot seferleri de mevcut (https://en.wikipedia.org/wiki/Brisbane_River; <https://www.britannica-com.translate.google.com/place/Brisbane-River>).

(Devam edecek)

Bir scooter parkı

OSMANLI SEYYAHLARININ GÖZÜNDEN İSMİL

Murat YAYLACI

Osmanlılar zamanında Anadolu'nun sağ kolunda önemli bir noktada bulunan İsmil Karyesi, bu dönemde bazı Osmanlı gezginlerinin notlarında kendisine yer bulmuştur. Konya'dan çıkıldıktan sonra, genellikle ilk mola yeri olarak İsmil seçilmiştir. İsmil yolunun meşakkatli olmasına rağmen, halkının yolculara karşı misafirperver olması,

hanı ve çarşısının olması burada konaklamak için tercih sebebi olmuştur.

Osmanlı'nın meşhur seyyahlarından olan Evliya Çelebi 1648 yılında geldiği Konya'dan, doğu istikâmetine doğru giderken İsmil'e uğramış burada konaklamıştır. Evliya Çelebi, yolculuğu esnasındaki izlenimlerini not ettiği "Seyahatname"

اسمیل قارشی و سنده اولان طاغیره قودل بابا طاغیرلی دیرلر ایس اهان
اسمیل انلره کوسغندوسی صید آیمک اولنر قودل بابا سورنسی دیرلر لک حمایه سنده در
دیرلر دستور ایله قربان طلب ایروب ایکی اوج کوسغند صیدنه جرأت ایروب اوجدن
زیاده سن صید جرأت اتنرلر وانلرده مشهور دراکر زیاده اولور سه البته اول آدمه
عقوبت و سیاستر کاور حتی بعضیسی هلاک اولشدر حتی بر عصرده قونیه پاشاسی اول
قونلره تعرض اتمشدر و عظیم عقوبتلره اوغراددی و یوقیونلرک سورنسی ایکی بیک قدردخی
زیاده درو حالابو کاول طاغیرنه اغاج ونه صو وارد در انجق بر کوچک حوض وارد در صونیه اتر
ونه اکسیلور اول سمتده اولان حیوانات بو صودن ایچرلر

isimli eserinde İsmil'den kısa olarak şöyle bahseder;

“Konya istikametinden kible tarafından sekiz saatte İsmil Menzili'ne geldik. Burası Konya nahiyelerinden bir naipliktir ve (...) hükümettir. Toplam (...) adet ev vardır. Cami, han ve hamamı vardır. Çok bakımlı bir beldedir. Göl kenarına kurulmuştur.”

Evliya Çelebi, 1648 yılında İsmil'den “İsmil Menzili” diye söz ettiğine göre bu tarihte aktif bir menzilhâne İsmil'de mevcuttur. Burada dikkat çeken bir başka husus, göl kenarında kurulmuş olmasıdır. “Naiplik” ise İsmil'de şer'i davalara bakan bir mahkeme vekilinin bulunduğu ve bu dâvalara bakıldığını göstermektedir.

Konya - Ereğli istikametinde Konya'dan Karapınar'a ulaşmak için iki ayrı yol ve menzil vardır. Bunlardan en kısa olanı İsmil üzeri gidilen yoldur. Diğer ise biraz daha kuzeyde olan

Göçü Menzili'dir. Özellikle İsmil yolunda sık sık meydana gelen su taşkınları sebebiyle bazı dönemler Göçü Menzili tercih edilmiştir.

Kadrî mahlasıyla eserler vermiş olan Abdulkadir Çelebi 1646 yılında gerçekleştirdiği hac yolculuğu esnasında, gördüğü menzillerle alakalı bilgi aktarırken, İsmil Menzili'nin zorluğuna şöyle değinir;

“Menzil-i Göçü, Konya'dan kalkıldıkda yol içidir. Biri İsmil yoludur ki erte gün Karabınâr nâm mahalle varulur. Lakin İsmil geçidi dirlir bir azîm su vardır geçilmede pek tâb çekilmekle ol yola çokluk yolcu gitmez.”

İlkbahar ve kış aylarında İsmil yolu su taşkınları sebebiyle genellikle bu mevsimlerde pek tercih edilmemiştir.

Mehmed Edip Efendi de İsmil Köyü'nü ve yine bu yolun zorluğunu Nehcetü'l Menâzil isimli eserinde şöyle anlatır;

“İsmil'in diğer adı (Kerdebe-

li) dir. Konya'dan oniki saattir. Şahrah üzere han, cami, suk ve büyütu havi bir sağır kasabadır. Livası Konya'dır... İsmil ahalisi hacılara ziyadesiyle hürmet ederler. Suları kuyulardandır. İsmil ile Karapınar arasında Yekliburun nâm meşhur ve geçilmesi zor bir yer vardır. Kumsal korkunç bir yerdir. Konya'dan Ereğli'ye varınca ovardır. İsmil bu ovanın içindedir. Su taşıdığı zaman bu ovayı su basar. Konya gölü taşmakla İsmil ovası deniz gibi olur. Ahalisi derler ki: Konya sahrası bir zamanlar deniz imiş, Eflâtun kurutmuş.

İsmil karşısında olan dağlara Fodul baba dağları derler. Bu dağlarda sürü ile ya-bani koyun gezer imiş, bunları avlamazlarmış. Bu koyunlara Fodul baba sürüleri derlermiş. Destur ile kurban talep edilip bir koyun-

dan üçe varıncaya avlanmasına cür'et ederlermiş. Ziyade avlarsa ukubete mübtela olurlar deyu meşhurdur. Bu dağda su ve ağaç yoktur. Ancak bir havuz vardır, suyu artup eksilmez, bu koyunlar o havuzdan içerlermiş.”

Kâtip Çelebi'nin 1648 yılında IV. Mehmed'in talimatlarıyla kaleme aldığı "Cihannüma" adlı eserde de İsmil ile ilgili bilgiler mevcuttur.

“İsmil Konya'dan doğu şarkta on iki saatlik mesafede, şahrah (büyük ve işlek yol, cadde) üzeredir. Bazı hanları vardır. Konya'dan Ereğli hududuna varınca sahradır. İsmil ol sahrada vakî olmuştur. Cenûb tarafı açık ovardır. Buraları su taşıdığı zaman deniz gibi olur. İsmil'in şimâli olan ovanın nihayeti şarktan garbe uzanır büyük

dağlardır.

İsmil'in karşısındaki dağlara Fodul baba Dağları, koyunlarına da Fodul baba Koyunları derlermiş. İsmil'in halkı bunlar için şöyle derler:

'Bu koyunları gelişigüzel avlamak olmaz. Bunlara fodul baba sürüsü derler. Bunlar fodul babanın himayesindedirler. Destur ile kurban istenir ve ancak iki üç koyun avlanabilir, daha fazlasına cür'et edilemez.'

İsmillilere göre üçten fazla fodul baba koyunu avlayanların başlarına elbette ukubetler ve siyasetler gelir. Hatta bazısı he lak olmuştur. Bir asırda bir Konya Paşası ol koyunlara taarruz etmiş ve büyük ukubetlere uğramıştır. Bu koyunların sürüsü iki binden biraz fazladır. O dağda ne ağaç ne su vardır. Ancak bir küçük havuz vardır. Suyu ne artar ne eksilir. O semt-

teki bütün hayvanlar bu sudan içerler. Konya gölü taşıp tâ İsmil yakınına gelmekle o ova deniz gibi olur. Bundan dolayı Konya ahalişi '...bu sahra bir zamanlar deniz imiş, Eflâtun tedbir edip bir tarık ile suyu mahveylemiş' derler.

Kâtip Çelebi'nin notları incelendiğinde, ilk olarak İsmil'in işlek bir cadde üzerinde ve bazı hanlarının olduğundan söz ettiği görülmektedir.

Kâtip Çelebi'nin eserinde İsmil'le ilgili bölümde dikkat çeken bir diğer husus ise Fodul Baba ve Fodul Baba koyunlarıdır. İsmil'in karşısındaki dağlar olarak da bahsedilen Bozdağlarda yaşayan bu yaban koyunlarıdır. Koyunların bakımını Fodul Baba isminde bir dervişin üstlendiği ve bu kişiden "destur istenilerek" avlandığından bahsedilmiştir. Bu dağlara hâ-

len “Hodul Dağı” denilmektedir. Koyunlar Boz Dağ Milli Parkı sınırları içerisinde koruma altında yaşamaktadırlar.

1632 yılında gerçekleştirdiği hac yolculuğu esnasında Abdurrahman Hibri Edirne’den başlayarak, Hicaz’a kadar yolculuğu sırasındaki hatıralarını yazdığı eserinde İsmil’i şöyle anlatır;

“...Ertesi İsmil nâm karye ki Konya ile mâbeyni üç saatlik yoldur- nuzûl olundu. Bunda dahi bir câmi’ vardır. Ve Kılavun Yusuf Paşa’nın toprak örtülü çifte hanı vardır. Ammâ suyu kuyuya muhtaçdır. Yâni muhtaç olmağla gehî bulunmaz. Tarîki sahrâdır.”

Burada ise dikkat çeken nokta, “Kılavun Yusuf Paşa” ismidir. Kılavun Yusuf Paşa’nın yaptırmış olduğu toprak örtülü çifte handan bahsedildiği konu bizim için önemlidir. Çünkü Kılavun Yusuf Paşa o dönem

Osmanlı devri baş defterdarlarından ve Maraş Beylerbeyliği yapmış bir isimdir. Yusuf Paşa’nın yaptırmış olduğu han adından da anlaşılacağı üzere “Çifte Han” çift bölmelidir. Hanın duvarları kalın, sağlam kerpiçten yapılmıştır. Üzeri kalın kirişlerle, ardıc ve mertek ağaçlarıyla kapatılıp, damı toprak örtülüdür.

1928 yılına kadar ayakta kalan bu hanın bir bölümü yıkılıp, buradan çıkarılan kerpiçler ve ağaçlar aynı yıllarda yapılan İsmil İlkokulu binasının yapımı için kullanılmıştır. Kalan diğer kısmı ise 1960’lı yıllarda yıkılmıştır.

Kaynaklar

ÇELEBİ, Kâtip: Cihannümâ, İstanbul, 1245

EDİP, Mehmed Efendi: Nehcet-ül Menâzil, İstanbul, 1232

İLGÜREL: Abdurrahman Hibri Menâsik-i Mesâlik, İÜEE, Tarih Dergisi, s.6, Ekim 1975

KAHRAMAN, S. Ali; DAĞLI, Yücel: Günümüz Türkçesi ile Evliya Çelebi Seyahatnamesi, YKY, C.3, Kitap 1, 2006

İsmil Genel Görünümü

ÂLÂT-I ZÜRRÂ' NE DEMEKTİR?

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Bir kış günü oturmuş, ağabeyim Hasan Sakaoğlu (1923-2019) ile sohbet ediyorduk. Sohbetimiz siyasetten spora, ticaretten eski Konya'ya kadar geniş bir açıyı kavramaya çalışıyordu. Bu sohbetlerde benim en çok hoşlandığım noktalar, benden 16 yaş büyük olan ağabeyimin eski Konya ile ilgili hatıralarını dinlemek idi. Hafızası çok kuvvetli idi. Bir olayı ikinci defa anlatırken ilki kadar canlı ve aslına bağlı olarak anlatırdı.

O kış Konya'mıza bir hayli kar yağmıştı. Benzetmeyle dile getirmek istersek, çocukluğumuzun kışları gibi diyebiliriz. Ağabeyim, bu sevimli kar sohbetine bir hatırası ile yeni bir yön veriverdi. Olayın yaşandığı yılı veya tarihi vermemişti ama yağın karın çokluğunu sık sık farklı ifade ve benzetmelerle dile getiriyordu. Aşağıya alacağız satırlar onun anlattıklarından hafızamızda kalkanlardan oluşmaktadır. Olayları onun ağzıyla anlatmaya çalışacağım.

“O günlerde Şahin Sineması'nda bir Arap filmi oynuyordu. ‘Ünlü Mısırlı şarkıcı Muhammet Abdülvahap’ın filmi gelmiş’ dediler. Ertesi akşam iki arkadaşla gitmeyi kararlaştırdık. O akşam için ben babamgile yemeğine gelebileceği de söylemiş oldum. Film saati yaklaşınca kadar dükkânda çalıştım. Arkadaşlar

da öyle...”

“Nihayet biletlerimizi alıp içeriye girdik. Hava oldukça soğukta ama kar filan yağmıyordu. Film, ünlü bir şarkının adına bağlanan Aşkın Gözyaşları idi. İçeride iki saatten fazla kalmıştık. Kendimize göre güzel bir film. Hem eğlendik hem de Abdülvahap'ın şarkılarını dinledik.”

“Dışarıya çıktık ki bir de görelim? Şahin'in sokağı kar ile dolmuş, üstelik göz gözü görmez olmuş. Sis her tarafı kaplamış. Arkadaşlarla birbirimize yol göstere göstere, yanlış yönlere gire çıka Aziziye Camii'nin oraya kadar gelebildik. Ama ya devamı? Hepimizin evi ayrı yönlerde idi, ayrılmak zorunda idik. Ben camiinin karşısındaki dükkânları hatırlamaya çalışıyorum. Ara sokaklar biraz yardımcı oluyor, o kadar. Belki yüz adım kadar daha gittim ki ortalık sisten bembeyaz... Görünen hiçbir yer yok. Gördüklerimi de çıkaramıyorum. Vakit ilerliyor, hava da gittikçe soğuyor.”

“Sonunda az çok tanıyabildiğim bir dükkânın önüne gelmiştim. Anlamıştım ki Âlât-ı Zürrâ'nın yakınındayım...”

Ağabeyim anlatmaya devam etti ve eve ulaşmak için iki kere yanlış sokaklara girdiğini, hatta yanlışlıkla günümüzde Yunus Emre İlkokulu'nun bulunduğu yere kadar uzanıverdiğini de bi-

raz gülümseyerek, biraz da bir Abdülvahap sevgisi yüzünden başına gelenleri hatırlayarak anlatmaya devam ediyordu.

Peki, ağabeyim sözünü ettiği, yakınına kadar gittiği Âlât-ı Zürrâ' neresi idi ve ne anlama geliyordu? Aşağıda bu ad ile ilgili birkaç kelime verilecek ve adın anlamı çözülmeye çalışılacaktır.

ÂLÂT: Arapça alet kelimesinin çokluk şekli, aletler

ZÜRRÂ': Arapça zârî' kelimesinin çokluk şekli; ekin eken kimseler, ziraatla uğraşanlar, çiftçiler

ZÂRÎ': ekin eken kimse, ziraatla uğraşan, çiftçi

ÂLÂT-I ZÜRRÂ': Çiftçilerin kullandığı aletler

Galiba tahminde bulunanlarınız olacaktır, belki de tam anlamıyla konuyu yakalamış olacaksınız. Bu, ancak eski kültürü bilmek, biraz de eski Konyalı olmakla ilgilidir.

Bu adı taşıyan iş yeri bir ortaklık mıydı, belki aile şirketi idi. Günümüzdeki söyleyişle tarımsal aletler satan bir şirket miydi? Belki de 1940 yılında kurulacak olan Zirai Donatım Kurumu gibi işlevi olan bir şirket miydi? Hatırlarımı burada noktalıyorum.

Ya Konya'daki yeri? Damdan düşercesine, 'Pattt' diye söyleyemeyelim, hele biraz dolaştıralım. Yakınında han benzeri bir yer vardı da sonradan çarşıya (Ferah Ç.) çevriliverdi. Hatta İstanbul Caddesi'nin üzerine de bir giriş yolu açılıvermişti, İşte o yoldan devam edeceksiniz, taaa Sahip Ata'ya kadar uzanan cadde-mizi aşırp bir zamanların en büyük eczanelerinden birinin bulunduğu köşeden Hâkimiyet'e

doğru devam... Fazla gitmeyiniz. Vaktiyle Garaj Eczanesi'nin açıldığı hana gelmeden önce o arada, Buğday Pazarı'nın arkasına kadar uzanan iki sokak daha açılmıştı. Bunlardan birinde belki de Konya'daki ilk PTT şubesi de pul satıp mektup almaya başlamıştı. Eh, artık yerimiz belli oldu gibi İşte o arada Âlât-ı Zürrâ' vardı. Açılmalar, kapanmalar, iş yeri değişiklikleri, daha neler neler... Acaba kaç eski ve hakiki Konyalı o bölgeye gidip, 'İşte, Âlât-ı Zürrâ': burada idi." diyebilecek ki?

Sadece orası mı? Sormayı sürdürürelim. İhtisap'ın orası neresi olabilir ki? (Bu adı iktisat diye söyleyenler çoğunluktadır.) Günümüzde hayatta mı, bilmiyorum ama bizim ortaokul yıllarımızda bir Stadspor Kulübü vardı. Acaba onun bir küçük futbol sahası veya yanında bir binası filan var mıydı? Daha yakınlara gelelim. Ağabeyimin ilkokul yıllarda bazı sınıflarını okuduğu Akif Paşa İlkokulu neredeydi? Şükrü Doruk adlı zengin ve hayırsever hemşerimizin yaptırdığı okul reviri ile ilkokul neredeydi? (-di dediğimize göre bugün yerlerinde olmamalı...)

Sözü başa döndürelim. Ağabeyimin Abdülvahap'ın filminden sonra yaşadığı felaketin bir benzerini ben de yaşadım, ama Konya'da değil, hatta Erzurum'da değil. 1970'li yılların sonu... 1977 de olabilir, 1978 de... Kars'ımızın şirin ilçelerinden Çıldır'a gideceğiz. O yıllarda Ardahan ve Iğdır henüz il olmamışlar. Dolayısıyla Çıldır doğrudan Kars'a bağlı.

Çıldır'ın bazı önemli özellikleri vardır, herkesçe bilinir. Bunun başında adıyla anılar gölünün

olması, Gürcistan'a komşu olması, vb. Bir de yetiştirdiği ünlü bir âşığımız vardır ki Doğu Anadolu'muzun unutulmaz birkaç büyük âşığından biridir: Âşık Şenlik. Orada bir Âşık Şenlik Gecesi düzenlemişler. Bizim de alanımız... Davetliyiz. Bir ekip olarak yollara düşüyoruz. Erzurum-Kars... Kısa bir moladan sonra başka bir araba ile Çıldır... Orada epey kalıyoruz. Akşam yemeğinden sonra âşığımızın doğduğu köy olan Suhara'ya geçeceğiz. , Köyümüzün adı zamanla değişiyor: Âşıkşenlik köyü... Günümüzde de belde olmuş.

O günün köyü için oldukça büyük bir salonda gecemize başlıyoruz. Erzurum ekibinde benden başka Kars'ın Arpaçay ilçesinden öğrencimiz Dr. Ensar Aslan da var ki doktora tezi Âşık Şenlik üzerine... Öbür iki üyeyi hatırlayamıyorum. Aramızda bir de önemli kişi var: Âşığımızın torunu olup o yıllarda yurt dışında da bulunan Âşık Yılmaz Şenlik... Gecemiz öyle bir ilgi gördü ki iki, iki buçuk saat olarak düşünülen gecemizin süresi dört saati geçiverdi. Çünkü gelen âşıklar arasında bölgenin çok büyük âşıkları da vardı. Toplantı sona erdikten sonra salonun boşalmasını bekledik. Çünkü pek çok soru ile karşılaşacağız ve daha da geç kalacağız. O gece evlere birer ikişer kişi olarak dağıtılmışız. Orali öğrencimiz olup sonradan Ardahan Üniversitesi'nin ilk rektörü olarak görev yapan (2009-2017) Ramazan Korkmaz böyle planlamış.

Binadan dışarı çıkıyoruz, daha doğrusu niyetimiz öyle... Gिरerken kar'ın izi yoktu ama çıkarken diz boyu değilse bile ol-

dukça yoğun bir kar bizi bekliyor. Hatta yağmayı da sürdürüyor, Yol mol yok, her yer düz ova! O Batılı şarkıda olduğu gibi, Her yerde kar var... Neyse, ev sahiplerimiz bizlere en azından ayaklarımızı basacağımız kadar yerler ayarlayarak fazla uzakta olmayan kalacağımız evimize ulaştırdılar. Başka yer ve zamanlarda belki daha kalınını görüp yaşamıştım ama bu öyle değildi. Kar karlığını yapmış, yıllarca sonra bu yazıyı bize yazdırmıştı.

Bir daha başa dönelim. Konya'mızın efsanevi müdürlerinden Enver Şevki Botsalı (1928-1991) ağabeyimizi elbette unutmayanlarınız vardır. O, aynı zamanda o günlerin Yeni Konya'sında da yazardı. O yazılarının birinde şöyle bir soru yöneltmişti: "Konya'ya cambazlar gelirdi, iplerini nerede kurarlardı?" Soru elbette böyle değildi ama ruhu böyleydi. Ben, sonraki kuşağın temsilcisi olarak hemen cevap verivermiştim: Hâkimiyeti Millîye İlkokulu'nun doğusunda, o günlerin boş alanında.

Yazıyı okuyunca öğrendim ki yanlışmışım. Bizim andığımız yerden çok önceleri cambazlar Külükbaşı'nda iş başındalarmış.

Nereden nereye... Günümüzde Konyalı olmak sanıldığı kadar kolay değil. Artık o eski Konyalılar, özellikle elleri kalem tutanlar bireme bireme çekip gittiler... Merhumlar; Mustafa Ataman A. Sefa Odabaşı, Mehmet Önder, A. Cenap Kendi, Seyit Küçükbezirci, İhsan Kayseri... Mehmet Ali Uz büyüğümüze sağlıklı ömürler diliyorum.

Âlât-ı Zürrâ' neresiymiş / neredeymiş efendim?